

reportatge

AJUNTAMENT DE TORRELLA DE MONTGRI

AJUNTAMENT DE TORRELLA DE MONTGRI

AJUNTAMENT DE TORRELLA DE MONTGRI

AJUNTAMENT DE TORRELLA DE MONTGRI

<< Dues vistes aèries de l'àrea afectada pel pla de gestió de la Pletera i el Ter Vell.

<< La Pletera abans de la desurbanització; a baix, el mateix sector amb els treballs ja iniciats.

La desconstrucció del paisatge de la Pletera

Les complicitats del projecte Life

El vol dels abellerols pinta amb els seus colors vius el cel de la Pletera, on aquests ocells han fet desenes de nius entre el munt de runa que s'ha retirat de l'antiga urbanització per recuperar les maresmes empordaneses. Amb la desurbanització i restauració de la Pletera es completa la salvaguarda dels Aiguamolls de l'Empordà, una lluita que va començar fa just 40 anys.

NARCÍS GENÍS > TEXT

LLUÍS SERRAT > FOTOS

La publicació a la revista *Presència*, el 17 de juliol del 1976, de l'article de Jordi Sargatal «Els aiguamolls amenaçats», que va remoure consciències, es pot considerar el punt d'inflexió i l'inici d'una gran campanya per protegir i salvar les maresmes empordaneses. És una autèntica croada que encara continua vigent, tot i que durant aquestes quatre dècades s'ha creat el Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà (1983), i més recentment el Parc Natural del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter (2010).

Si no arriba a ser per les campanyes de sensibilització i la tossuderia dels ajuntaments implicats, segurament avui no hi hauria aiguamolls. El cert és que, el 1976, les zones humides de l'Empordà estaven en risc. Des de la Rubina, la zona de l'actual Parc dels Aiguamolls de l'Empordà entre la Muga i el Fluvià, la Pletera, les Basses d'en Coll i el Ter Vell no hauri-

en suportat la pressió urbanística ni l'acció de l'home.

La salvaguarda de les maresmes empordaneses havia quedat curta des del primer moment, ja que la Llei de protecció dels aiguamolls, del Parlament de Catalunya, del 1983, no va incloure els del Baix Empordà, que van quedar parcialment desprotegits fins al 2010, quan van ser inclosos dins el Parc Natural del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter. (Tot i que, el desembre de 1992, s'aprova el Pla d'Espais d'Interès Natural, que preveu la protecció del Ter Vell, la Bassa de Fra Ramon, la Gola del Ter. I el setembre de 2006 s'inclouen la Pletera i d'altres espais del municipi a la Xarxa Natura 2000).

En alguns casos, com el de la maresma de la Pletera, a l'Estartit, aquest retard va ser fatal. El pla general aprovat el 1983 havia declarat la Pletera zona urbanitzable, i com a conseqüència el

<< Article de Jordi Sargatal a *Presència*, el 17 de juliol de 1976.

1986 es va construir a primera línia de mar un passeig i una illa de cases —de les sis previstes—, que van suposar la desaparició de les seves llacunes costaneres, enterrades sota tones de runa. Mentrestant, una part de la zona ja s'havia començat a urbanitzar.

<< Un dels trams de la Pletera on es conservaran parts de l'antiga urbanització.

<< Punt de trobada de visitants, just on acaba la part urbanitzada i comença l'espai protegit.

No va ser fins al 2002 que un nou pla general va transformar el sector en no urbanitzable, tot i que l'edificació i urbanització d'aquest espai ja s'havia aturat uns anys abans. El 2004, tota la superfície de la Pletera passava a formar part del Domini Públic Marítim Terrestre. El 2008 la Secretaria General per al Territori i la Biodiversitat del Ministeri de Medi Ambient encarregava un projecte de restauració ambiental, i l'Estat anunciava que quatre anys més tard s'iniciarien unes obres de desurbanització, que es van quedar només en promeses i no es van portar a terme.

La solució passa per Europa

L'alternativa per fer-ho viable s'havia d'anar a buscar a Europa. D'aquesta manera va néixer el Projecte Life Pletera de desurbanització i recuperació de la funcionalitat ecològica als sistemes costaners de la Pletera (2014-2018).

El Life Pletera és un pla subvencionat pel programa LIFE, l'instrument financer de la Comissió Europea per a la preservació del medi ambient a Europa. La Unió Europea hi contribueix

amb 1.896.111 €, xifra que representa el 75 % del pressupost total, que és de 2.528.148 €. La resta l'aporten l'Ajuntament de Torroella de Montgrí (263.136 €), com a coordinador-beneficiari del projecte; Generalitat de Catalunya-Parc Natural del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter (131.569 €), la Càtedra d'Ecosistemes Litorals Mediterranis de la Universitat de Girona (45.763 €) i l'empresa pública Tragsa (131.569 €), com a socis. També compta amb el suport, com a cofinancadors, de la Diputació de Girona (60.000 €), i del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, a través de la Fundació Biodiversidad (35.000 €). Tot plegat per desenvolupar un projecte que es va iniciar el juliol del 2014 i que s'ha d'acabar el juliol del 2018 en diferents fases d'actuació. Es tracta de recu-

Si no arriba a ser per les campanyes de sensibilització i la tossuderia dels ajuntaments implicats, segurament avui no hi hauria aigüamolls

perar les llacunes preexistents, d'un valor incalculable, amb una actuació molt innovadora a Europa i arreu del món. Més de la meitat de la maresma de la Pletera, concretament el 58,7 %, unes 35 hectàrees, estava ocupada per hàbitats d'interès comunitari abans d'iniciar-se el projecte de desurbanització i restauració ambiental promogut en el marc del Life Pletera. La resta, fins arribar a quasi 60 hectàrees de l'àmbit d'actuació, estava ocupada per les terres de rebliment, el passeig i els carrers de la urbanització. Un cop aquest projecte estigui enllestit, d'aquí a dos anys, gairebé la totalitat de la superfície de la Pletera acollirà algun dels hàbits d'interès comunitari: és una actuació amb un elevat valor ambiental.

Protagonistes

Aconseguir entrar en el programa Life no ha estat casual, sinó fruit d'un llarg procés en el qual, a banda de l'alt valor mediambiental de la zona, hi ha tingut un pes important la suma de complicitats per tal de trobar el finançament necessari. En aquest sentit, una delegació municipal encapçalada pel llavors

<< Restes dels treballs de desurbanització amb muntanyes de la terra que s'extreu per recuperar la maresma.

alcalde, Jordi Cordón, i el coordinador de la Càtedra d'Ecosistemes Litorals de la UdG, Xavier Quintana, es va reunir a Madrid el març de 2013 amb Ignacio Torres-Ruiz Huerta, subdirector de projectes de Biodiversidad, per tractar el projecte. Aquesta trobada era la continuació d'un primer contacte que havien mantingut el 31 de gener l'alcalde i el regidor de Turisme i Platges, Genís Dalmau, també a Madrid, amb el director general de Sostenibilitat de la Costa i del Mar, Pablo Saavedra, i el subdirector del departament, Àngel Muñoz. El suport de l'Estat era important perquè l'Ajuntament pogués demanar i accedir a un ajut del programa Life.

Aquest programa Life compta amb moltes complicitats. Per una banda, ha estat reconegut pels professionals del periodisme, ja que el seu pla de comunicació per difondre el projecte a la societat va obtenir el Premi Carles Rahola de Comunicació Local 2015 a la millor iniciativa de comunicació institucional, que atorga la Diputació de Girona i el Col·legi de Periodistes de Catalunya. Però també ha rebut el

suport del món de l'art amb el projecte «Lloc, memòria i salicòrnies», que proposa intervencions artístiques en el marc de la recuperació dels sistemes litorals d'aquest espai de l'Estartit. Es contemplen fins a cinc mirades des de l'art contemporani conduïdes pels artistes Ivó Vinuesa, Isadora Wilson, Jordi Morell, Esteve Subirà i Joan Vinyes.

Els beneficis

El desenvolupament d'aquest programa Life a la Pletera millorarà l'estructura dels aiguamolls del Baix Ter i de la línia de dunes que hi ha entre la maresma i el mar, que es troba poc consolidada. Es frenarà el retrocés de les zones humides, ja que des de que es va crear el Parc dels Aiguamolls, del qual els del Baix Empordà van quedar exclosos, la

El Life Pletera és un pla subvencionat pel programa LIFE, l'instrument financer de la Comissió Europea per a la preservació del medi ambient a Europa

<< Els espais protegits s'han convertit en terrenys de lleure per als turistes.

superfície de zones humides s'ha reduït un 40 %. Es rebaixaran els efectes del canvi climàtic, perquè amb la recuperació d'aquests sistemes litorals s'incrementarà la capacitat de fixació del CO₂ i es contribuirà a reduir-ne les emissions a l'atmosfera. Permetrà prevenir l'efecte de l'augment del nivell del mar i es millorarà l'hàbitat del fartet, peix endèmic de la zona mediterrània que es troba en perill d'extinció i que viu a les maresmes de la Pletera i en aigües dolces amb un alt índex de salinitat. A banda que, amb la restitució del valor ecològic de la zona, convertirà l'espai en un recurs turístic mediambiental molt potent.

Narcís Genís
és periodista.